

MATHIAS ENARD

KALBĒK JIEMS APIE MŪŠIUS,
KARALIUS IR DRAMBLIUS

VERTĒ VIOLETA TAURAGIENĒ,
„METŲ VERTĒJO KRĒSLO“ PREMIJOS LAUREATĒ

The book cover features a painterly illustration of a coastal city with two prominent minarets, likely Istanbul, under a blue sky. In the foreground, a small boat with several people is on the water. A large, dark, splattered ink-like graphic is centered over the city. The publisher's name is at the bottom.

baltos lankos

Mathias Enard

Kalbėk jiems
apie mūšius,
karalius
ir dramblius

romanas

Iš prancūzų kalbos vertė Violeta Tauragienė

baltos lankos

Naktis nebendraudžia su diena. Ji sudega dienoje. Išaušus naktį nuneša į laužą. O drauge su ja ir jos žmonės – mėgėjus išgerinti, poetus, meilužius. Mes – ištremtieji, pasmerktieji myriop. Aš tavęs nepažįstu. Pažįstu tavo draugą turką, jis vienas mūsų. Pamažėle jis dingsta iš pasaulio, prarytas šešėlio ir jo mirazų, mes – broliai. Nežinau, koks skausmas ar koks malonumas pastūmėjo jį prie mūsų, prie kosminių dulkių, gal opijus, gal vynas, gal meilė, gal kokia nors sielos žaizda, giliai pasislėpusi atminties raukšlėse.

Tu nori prisidėti prie mūsų.

Tavo baimė ir tavo sąmyšis sviedžia tave į mūsų glėbį, tu nori jame užsiglausti, bet tavo kietas kūnas lieka įsikibęs savo įsitikinimui, jis stumia šalin geismą ir nesutinka pasiduoti.

Aš tavęs nesmerkiu.

Tu gyveni kitame kalėjime, jėgos ir drąsos pasaulyje, kur manaisi galįs būti pergalingai pasveikintas; tiki galįs įgyti galingųjų palankumą, ieškai šlovės ir turtų. Bet nusileidus nakčiai tu drebi. Tu negerai, nes bijai, žinai, kad deginantis alkoholio peršulys įstums tave silpnybėn, pažadins nenugalimą

poreikį ir vėl pajusti glamones, dingusį švelnumą, prarastą vaikystės pasaulį, pasitenkinimą, ramybę susidūrus su žvilgančiu tamsybės netikrumu.

Tu manai, jog geidi mano grožio, mano odos švelnumo, mano spindinčios šypsenos, delikačių mano sąnarų, mano lūpų raudonio, bet iš tikrųjų pats to nežinodamas geidi, kad dingtų tavo baimės, geidi pasveikti, susijungti, grįžti, užsimiršti. Ta vidinė galia ryja tave vienaip.

Todėl, paniręs į begalines sutemas, tu kenti; viena koja dienoje, kita – naktį.

Trys sabalų ir kiaunių kailių ryšuliai, šimtas dvylika *panni* vilnos, devyni ritiniai Bergamo atlaso, tiek pat aukso spalvos florentietiško aksomo, penkios statinės salietros, dvi dėžės veidrodžių ir nedidelė brangenybių skrynelė – štai kas iškeliamą į krantą paskui Mikelandželą Buonarotį Konstantinopolio uoste 1506 metų gegužės 13-ąją, ketvirtadienį. Fregatai vos prisivartavus skulptorius išsoko į krantą. Po šešių dienų sunkios kelionės jūra jis mažumą svirduliuoja. Niekas nežino jo laukiančio graiko dragomano vardo, pavadinkime jį Manieliu, užtat žinome vardą jį lydintojo pirklio Džovanio di Frančeskos Maringio, Konstantinopolyje jau penkeri metai gyvenančio florentiečio. Prekės priklauso jam. Malonus žmogus, patenkintas gali susipažinti su „Dovydą“ iškalusiu skulptoriumi, Florencijos Respublikos didvyriu.

Tuomet Stambulas buvo, žinoma, kitoks, dažniausiai jį vadindavo Konstantinopoliu; Šventoji Sofija viešpatavo pati viena, be Mėlynosios mečetės, rytinis Bosforo krantas buvo tuščias, didysis turgus dar nebuvo tas milžiniškas voratinklis, kur pasiklysta ir būna praryti viso pasaulio turistai. Imperija

jau buvo ne Romos ir dar ne Imperija, miestas švytavo tarp osmanų, graikų, žydų ir lotynų. Sultonas buvo vardu Bajazitas II, jis pramintas Šventuoju, Pamaldžiuoju, Teisinguoju. Florentiečiai ir venecijiečiai vadino jį Bajazeto, prancūzai – Bajazė. Jis buvo išmintingas, santūrus vyras, valdė trisdešimt vienus metus, mėgo skanauti vyną, poeziją ir muziką, neatsisakydavo jaunuolių nei jaunų moterų, vertino mokslą ir meną, astronomiją, architektūrą, karo malonumus, eiklius žirgus ir aštirus ginklus. Nežinia, kas jį paakino pakviesti Buonaročių Mikelandželą iš Florencijos į Stambulą, nors skulptorius jau buvo didžiai pagarsėjęs Italijoje. Kai kas jį, sulaukusį trisdešimt vienus, laikė didžiausiu to meto menininku. Dažnai jis būdavo lyginamas su didžiuoju Leonardu da Vinčiu, dvidešimčia metų vyresniu.